

Отримано: 27 лютого 2020 р.

Прорецензовано: 02 березня 2020 р.

Прийнято до друку: 05 березня 2020 р.

e-mail: oksanaskvur81@gmail.com

DOI: 10.25264/2311-5149-2020-16(44)-162-168

Лісничук О. А. Трансформація бюджетного інструментарію регіонального розвитку. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, березень 2020. № 16(44). С. 162–168.

УДК: 332.122

JEL-класифікація: R10

Лісничук Оксана Андріївна,

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул

Університет державної фіскальної служби України, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ БЮДЖЕТНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

У статті окреслено шляхи вирішення проблеми трансформації бюджетного інструментарію регіонального розвитку, вказано на необхідність переорієнтації управління регіоном на досягнення фінансової самостійності. Інструментом досягнення цієї мети має стати адекватна економічним умовам регіональна бюджетна політика, яка застосована на використанні інструментарію регіонального розвитку, що включає регіональні програми, які нарощують фінансовий потенціал регіону і підвищують його фінансову самостійність.

Ключові слова: регіон, трансформація, фінансування, інструмент, програма.

Лісничук Оксана Андріївна,

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул

Університет державної фіскальної служби України, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ БЮДЖЕТНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТТЯ

В статті наведені шляхи рішення проблеми трансформації бюджетного інструментарію регіонального розвитку. Указано на необхідність переорієнтації управління регіоном на досягнення фінансової самостійності. Інструментом досягнення цієї мети повинна стати адекватна економічним умовам регіональна бюджетна політика, заснована на використанні інструментарію регіонального розвитку, включаючої регіональні програми, які нарощують фінансовий потенціал регіону і підвищують його фінансову самостійність.

Ключевые слова: регион, трансформация, финансирование, инструмент, программа.

Oksana Lisnichuk,PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance named after L.L. Tarangul,
University of State Fiscal Service of Ukraine

TRANSFORMATION OF BUDGET INSTRUMENTS OF REGIONAL DEVELOPMENT

The article outlines ways to solve the problem of transforming budget tools of regional development. It is indicated on the need to reorient the management of the region towards achieving financial independence. A tool for achieving this goal should be a regional budget policy adequate to economic conditions, based on the use of regional development tools, including regional programs that increase the financial potential of the region and increase its financial independence.

The conducted research has shown that the solution of the problem of transformation of budgetary instruments of regional development is largely determined by the quality of formation of the mechanism of financing of the relevant regional target programs. For the time being, the regions whose operation is most dependent on state aid grants are in a particularly difficult situation, characterized by a reduction in the volume of state budget subsidies, with many regions being able to use mainly their own financial resources for development. This restriction necessitates the reorientation of regional governance towards financial independence. A tool for achieving this goal should be regional budgetary policies based on the use of regional development instruments, which include regional programs that enhance the financial potential of the region and increase its financial autonomy, as appropriate to economic conditions.

The effectiveness of the use of budgetary instruments of regional development largely depends on the powers and responsibilities of various participants in their implementation. It is about participating in all stages – creation, implementation, implementation and financing of the target program. The problems that arise in coordinating the actions of the initiators, customers and executors are complex in nature and, in our opinion, due to the imperfection of the legislative framework, as well as various regional conditions for the implementation of the programs, which is the basis for further research.

Keywords: region, transformation, financing, tool, program.

Вступ. На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки перед регіонами України поставлено завдання забезпечити зміцнення їх фінансової самостійності за допомогою розширення дохідної бази регіональних і місцевих бюджетів. Традиційно держава проводить свою економічну політику в регіонах за допомогою надання регіональним органам влади коштів для збільшення їх бюджетів, сформованих з власних (податкових і неподаткових) джерел. Таке фінансування регіональних бюджетів здійснюється через механізм міжбюджетних трансфертів і за допомогою реалізації державних цільових програм.

Постановка проблеми. Різке падіння державних доходів в умовах воєнної агресії, втрати частини територій, зниження інвестиційної та підприємницької активності призвело до того, що держава все більше уваги приділяє пошуку нових форм фінансування регіонального розвитку, що особливо актуально в умовах політики децентралізації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню теоретичних і практичних аспектів формування бюджету регіонального розвитку, зокрема в межах реалізації концепції ефективного державного управління, присвячені праці вітчизняних економістів. Аналіз досліджень цих авторів показує, що нині відбувається зміна парадигм регіонального економічного розвитку і регіональної політики, здійснюється пошук шляхів підвищення ефективності управління територіальним розвитком, нових форм, методів і механізмів участі держави в управлінні територією [3, с. 10].

Замість традиційних теорій розвитку обґрунтовуються і стають теоретичною основою сучасної регіональної політики концепції міжрегіональної конкуренції, транснаціональної інтеграції, територіально-кластерної організації регіональної економіки [7], розробляються ідеї селективної регіональної політики розвитку проблемних регіонів [1], визначається створення механізмів скорочення рівня міжрегіональної диференціації в соціально-економічному розвитку [14].

Водночас питанню бюджетного інструментарію регіонального розвитку в науковій літературі не приділяється достатньої уваги, потрібні додаткові наукові дослідження, спрямовані на методологічне забезпечення перетворень системи управління регіональними (муніципальними) фінансами на основі створення різноманітних механізмів і інструментів формування бюджету регіону.

Мета і завдання дослідження. Відтак метою статті є визначення можливостей трансформації бюджетного інструментарію регіонального розвитку в умовах децентралізації регіонального управління.

Виклад основного матеріалу. Питання визначення стратегічних пріоритетів розвитку регіонів України, бюджетного фінансування регіонального розвитку є вкрай важливим для забезпечення сталого розвитку держави з метою зниження міжрегіональної диференціації та скорочення числа депресивних областей України. В сучасних умовах вирішення цих проблем можливо не завжди, тому мова має йти лише про зняття первинної аномальної гостроти проблеми, тобто про підвищення ефективності фінансування державної регіональної політики [3].

Розглядаючи цю проблему, слід сказати, що протягом 2014–2018 рр. Україна здійснила важливі кроки, спрямовані на системні зміни у формуванні та реалізації державної регіональної політики.

Були прийняті ключові документи, які визначають правові засади формування державної регіональної політики, стратегічні цілі регіонального розвитку, описують систему планування та порядок фінансування регіонального соціально-економічного розвитку. Зокрема, йдеться про Закон України «Про засади державної регіональної політики», Державну стратегію регіонального розвитку України на період до 2020 р. (ДСРР–2020), Бюджетний кодекс України, а саме про статтю 24-1, яка визначає механізм фінансування регіонального розвитку за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку (ДФРР).

Завдяки цим документам в країні сформульовані чіткі умови формування та реалізації регіональної політики на засадах кращої практики провідних європейських країн.

Проведений аналіз державного бюджету засвідчив, що у 2019 р. Урядом реалізовується 79 програм державної підтримки розвитку територій, на які передбачено 84,1 млрд грн. У 2018 р. обсяг такої підтримки склав понад 66 млрд грн.

Кошти державної підтримки розвитку територій спрямовуються за такими напрямками (рис. 1): регіональний розвиток (зокрема розвиток інноваційної економіки та інвестицій, розвиток людського потенціалу, сільський розвиток, розвиток туризму, загальноукраїнська солідарність, розвиток проблемних територій, ефективне управління регіональним розвитком), розвиток дорожньої та транспортної інфраструктури, розвиток сільських територій, енергоефективність, екологічна безпека та сталий розвиток, розвиток спортивної інфраструктури, розвиток у сфері освіти, розвиток у сфері культури, розвиток у сфері охорони здоров'я, розвиток інфраструктури адміністративних послуг, розвиток інфраструктури (соціального забезпечення).

Рис. 1. Напрями державного фінансування регіонального розвитку [2]

Фактично йдеться про фінансування пріоритетних з погляду державного менеджменту напрямів регіонального розвитку, коли в центрі підходу до фінансування лежить система стратегічного планування, яка поєднує планування зверху через Державну стратегію регіонального розвитку, якою визначені державні пріоритети регіонального розвитку. На основі цієї Стратегії створюються регіональні стратегії розвитку, які ґрунтуються на конкурентних можливостях та перевагах окремого регіону, орієнтовані на сталий розвиток областей України. Цими документами визначено, що фінансування заходів регіонального розвитку здійснюється через державний фонд регіонального розвитку, який утворюється у структурі державного бюджету України та місцеві бюджети. При цьому вимога, що існує в Бюджетному кодексі України щодо розміру ДФРР (1% видатків Державного бюджету України), а також формули його розподілу між регіонами сприяє тому, що фінансування регіонального розвитку стає прозорим та більш-менш прогнозованим.

Водночас, незважаючи на ці позитивні зміни, створена *система* фінансування регіональної політики так і не запрацювала повною мірою з причин суб'єктивного та об'єктивного характеру, на чому наголошують експерти:

- жодного разу при ухваленні Державного бюджету України на наступний рік не було дотримано норми щодо розміру ДФРР. Замість 1% реально було 0,3–0,5%. В 2018 р. цей показник наблизився до 0,8%;
- жодного разу проекти регіонального розвитку на фінансування з ДФРР наступного року не були затверджені у році поточному, як це передбачено законодавством;
- більшість проектів регіонального розвитку, які подаються регіонами на фінансування з ДФРР, не мають розвиткового характеру, не спрямовані на реалізацію всіх стратегічних цілей регіональної стратегії, а по суті виконують функцію додаткового джерела для будівництва, ремонтів та реконструкцій будівель бюджетних установ;
- фінансування стратегічних цілей загальнодержавного характеру, визначених ДСРР–2020 до 2018 р., не здійснювалось. Воно має запрацювати тільки в поточному році й то лише завдяки бюджетній підтримці регіонального розвитку з боку Європейського Союзу. Досі в державному бюджеті кошти на це не передбачались;
- має місце недостатньо прозорий відбір проектів регіонального розвитку, окрім того в Україні відсутнє бачення щодо можливостей підвищення ефективності використання інструментів фінансування економічного розвитку регіонів [4, с. 13].

Зауважимо, що коли йдеться про ці інструменти, то в науковій літературі під інструментами вказаного регулювання вважається сукупність форм, методів і способів впливу на процеси розвитку територій з боку державних органів для досягнення певних цілей. При цьому інструменти регулювання – це конкретизація норм і правил, що утворюють інститути регулювання (управління) процесу змін внутрішньої соціально-економічної структури регіону у напрямі її вдосконалення та раціоналізації. Як правило, цей процес має поступальний характер, характеризується прогресивними змінами і в результаті має призвести до формування регіону як стійкої просторової системи, що раціонально використовує свій фінансовий потенціал [5].

Розглядаючи проблему трансформації бюджетного інструментарію регіонального розвитку, зазначимо, що згідно зі ст. 21. Закону України «Про засади державної регіональної політики» джерелами фінансування державної регіональної політики є: 1) кошти Державного бюджету України, зокрема державного

фонду регіонального розвитку; 2) кошти місцевих бюджетів; 3) благодійні внески; 4) кошти міжнародних організацій; 5) кошти з інших джерел, не заборонених законодавством [12].

У той же час пріоритетним інструментом фінансування регіональної політики в Україні залишається програмно-цільовий підхід [8], в основі якого лежать програми регіонального розвитку – комплекс взаємопов’язаних завдань та заходів довготривалого характеру, спрямованих на досягнення визначених цілей регіонального розвитку, оформлений як документ, що готується та затверджується у встановленому законодавством порядку та реалізується через проекти регіонального розвитку, об’єднані спільною метою.

Угруповання цільових бюджетних програм визначено у Законі України «Про державні цільові програми» (ст. 3), в основі якої лежить «відомчий» принцип (економічні програми, наукові, науково-технічні, соціальні та ін.). Цей підхід має серйозні недоліки і зумовлює помилки в методиках планування фінансових ресурсів на державному, регіональному і муніципальному рівнях [12].

На наше переконання, ознакою класифікації регіональної програми має стати строк реалізації, відомча ж програма передбачає приналежність її до єдиного головного розпорядника бюджетних коштів. Відсутність інших суттєвих ознак регіональних програм заповнюється різними їх трактуваннями і методиками формування в регіональних і муніципальних нормативно-правових актах, а вказівка на те, що державні цільові програми можуть бути спрямовані на розв’язання інших проблем, зокрема регіонального розвитку, що мають державне значення, проблеми не вирішує.

Така класифікація програмного бюджету розробляється з урахуванням і на підставі потреб окремо взятої регіональної бюджетної системи і має бути пов’язана з організаційною структурою та функціями головних розпорядників бюджетних коштів в регіоні, вона повинна забезпечувати облік і систематизацію інформації про цілі та джерела фінансування регіональних цільових програм.

У цьому випадку з’являється методична можливість забезпечення чіткого взаємозв’язку показників регіональної цільової програми та показників фінансування регіонального розвитку.

Якщо в регіоні є детально пророблений перелік таких програм, то виникає можливість їх фінансування за етапами реалізації, за рівнем терміновості, за формами залучення фінансових ресурсів тощо.

Слід також звернути увагу на те, що нині однією з найбільш гострих є проблема наявності у регіонів власних джерел для фінансування програмних заходів. Вона пов’язана, насамперед, із загальною недостатністю більшості місцевих бюджетів. Іншою причиною є хибний підхід органів влади деяких регіонів, які бачать сенс своєї діяльності лише в отриманні бюджетних асигнувань з державного бюджету для вирішення проблем розвитку регіону.

У той же час не слід вважати, що кошти регіональних бюджетів і позабюджетних джерел можуть залучатися лише для вирішення проблем регіонального рівня. Як свідчить вітчизняна та зарубіжна практика, реалізація цільових програм, залучення коштів позабюджетних джерел доцільні і для вирішення завдань загальнодержавного значення.

Достатньо показовим у цьому відношенні є досвід Федеративної Республіки Німеччини. У параграфі 24 закону ФРН «Устрій федерального бюджету» вказується, що витрати федерального бюджету здійснюються на інвестиційні цілі при наявності діючих програм регіонів (земель). При цьому дотації з бюджетів різних рівнів (федерального, бюджетів земель і громад) на здійснення окремих інвестиційних програм можуть покривати від 50% до 100% суми всіх витрат. Своєю чергою, в параграфах 16 і 29 закону «Про основи бюджетних прав федерації і земель» встановлено, що рішення про фінансування програмних витрат в черговому бюджетному році приймається тільки після оцінки вже здійснених заходів.

Отже, для бюджетних інвестицій Німеччини забезпечується суворя послідовність їх реалізації: створення і реалізація інвестиційної програми на регіональному рівні → оцінка її результатів → прийняття рішення про доцільність продовження програми в черговому фінансовому році → оцінка необхідності залучення коштів інших бюджетів → надання дотацій з федерального бюджету. Така схема дозволяє пов’язати інтереси земель і федерального уряду, гарантує досягнення кінцевих результатів, дає можливість оцінити перспективи державних інвестицій до прийняття рішення про виділення бюджетних асигнувань (дотацій з федерального бюджету).

Як приклад розглянемо дві інвестиційні програми Німеччини. У ФРН діють кілька програм, в реалізації яких зацікавлені, насамперед, землі і громади, а фінансування здійснюється з частковою участю федеральних фондів (die Flutopferfonde) або із залученням позик банку регіонального розвитку (die Kreditanstalt für Wiederaufbau – die KfW). При цьому для фінансування власної частки органам влади земель і громад надається можливість використовувати власні кошти або залучати кошти підприємств і організацій, зацікавлених у здійсненні зазначених програм.

Програми у ФРН, які навіть мають суто соціальну спрямованість, відіграють роль додаткового стимулу економічного зростання. Більш того, у Німеччині взагалі не може бути прийнята до реалізації про-

грама, яка не має на меті розвиток територіальної виробничої бази, зниження безробіття, поліпшення соціального забезпечення. Важливо підкреслити, що у сфері бюджетних витрат реалізується кардинально інший підхід, ніж в Україні.

Фінансова допомога федерального уряду ФРН землям і громадам має справді цільовий характер, причому метою проголошуються не «вирівнювання забезпеченості бюджетними коштами» або «наділення повноваженнями щодо розподілу доходів», а конкретні економічні результати [15].

Німецький досвід доцільно використовувати і в Україні. У цьому випадку критерії відбору програм для фінансування з бюджету будуть враховувати як наявність і тривалість реалізації регіональної програми, так і оцінку її проміжних результатів.

Основними джерелами фінансування програм стануть кошти територіальних бюджетів та залучені кошти з позабюджетних джерел (добровільні внески комерційних підприємств, кредити банків), а участь фінансів державного бюджету буде відбуватися у формі дотацій. Відтак критерієм ефективності стає не тільки загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, а й обсяги залучених бюджетних і позабюджетних коштів, а також їх співвідношення.

У такому контексті структура регіонів може бути представлена як складна соціально-економічна система, розвиток якої знаходиться під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, що впливають на різні інститути, які утворюють регіон [8].

При практичному застосуванні такого підходу в Україні необхідно враховувати різницю сучасного економічного стану двох країн і їх регіонів. Зрозуміло, потрібно брати до уваги особливості функціонування фінансового сектора (в цьому випадку – банківських інститутів), адміністративного апарату та ін.

У той же час головною проблемою є труднощі впровадження новачій у взаємодію центральних і регіональних органів влади в Україні, оскільки останніх повністю влаштує існуюча інерційна система.

Оптимальним вирішенням проблеми фінансування програм з державного бюджету стане утворення джерел накопичення інвестиційних ресурсів для подальшого розвитку за рахунок здійснення програмних заходів. Накопичуючи інвестиційні ресурси в процесі реалізації програмних заходів, які швидко окупаються, необхідно направляти їх на об'єкти більш довготривалого, стратегічного характеру, які дозволяють добитися суттєвого перелому ситуації в регіоні. Тому доцільно формувати інвестиційну програму, що стосується тих ланок господарського механізму, які мають найвищий мультиплікативний ефект. У зв'язку з тим, що нині саморозвиток регіонів можливий лише за умови орієнтації на інтенсивні методи, відбір проектів, що підлягають включенню до програми регіонального розвитку, допустимо проводити з урахуванням аналізу конкурентоспроможності регіону і можливості створення і залучення інвестицій.

Однак розвиток інвестиційного потенціалу регіону з використанням мультиплікативного ефекту державних інвестицій можливий тільки на основі довгострокової програми соціально-економічного розвитку та перспективного фінансового плану території. Принциповим є ініціатива регіональних органів влади та їх відповідальність за всі етапи процесу планування, впровадження та реалізації цільових програм

У загальному вигляді методологічні засади формування пропонованого фінансування соціально-економічного розвитку на регіональному рівні представлені на рис. 2.

У цьому випадку під методологічною базою формування програмного фінансування вважається сукупність принципів, методів, методик і концепцій, що лежать в основі обґрунтування ефективності бюджетних витрат.

В межах запропонованої методології основними елементами формування програмних витрат на регіональному рівні є напрями бюджетної політики щодо програмної структури витрат, розробка переліку регіональних цільових програм, що фінансуються з регіонального бюджету, цільові індикатори та показники програми, паспорт програми.

Автор статті пропонує такі принципи побудови програмного бюджету, які дозволять створити прозорий механізм формування витрат, встановити рівні відповідальності за досягнення результатів програм соціально-економічного розвитку території:

– принцип системності – розгляд у взаємозв'язку всіх елементів формування програмних витрат на регіональному рівні;

– принцип повноти – необхідно відображати всі витрати за програмами у видатках бюджету на черговий фінансовий рік і плановий період (у бюджетній класифікації). Програмний бюджет складається на основі класифікації видатків за програмними цілями соціально-економічного розвитку, видів державних послуг, а не на основі статей витрат (оплата праці, матеріали, оплата комунальних послуг тощо). Програмна структура бюджету є способом опису витрат (статей витрат) в контексті досягнення поставлених цілей і завдань. Стратегічні цілі держави виражаються у вигляді деталізованих заходів і результатів діяльності органів виконавчої влади;

Рис. 2. Методологічні основи програмного фінансування на регіональному рівні.

– принцип автономії – цілі, завдання, заходи однієї програми не повинні дублювати цілі, завдання, заходи іншої. Витратні зобов'язання бюджетних програм не повинні перетинатися. У такий спосіб забезпечується механізм реального досягнення (незалежно від ступеня виконання іншої програми) поставлених цілей, вирішення завдань в межах однієї програми. Залежність від інших програм можлива лише в межах побудови ієрархічної структури цільових бюджетних програм («дерево цілей»);

– принцип відповідальності – відповідальність за кожну мету, а отже, і за кожну регіональну програму, що підвищує ймовірність досягнення поставлених цілей;

– принцип безперервності (адаптації) – важливість виправлення прогнозу по мірі зарахування нових даних про зміну бюджетних критеріїв, стратегічних показників та інших факторів, які впливають на очікуваний обсяг програмних витрат на регіональному рівні;

– принцип верифікованості – дотримання точності, достовірності і порівнянності прогнозу програмних витрат на регіональному рівні;

– принцип ефективності – результати соціально-економічної та бюджетної результативності, тобто перевищення ефекту від застосування прогнозної інформації над загальними витратами на його розробку, а також відповідний аналіз значущості та ефективності результатів розробки програмних бюджетів.

Використання цих принципів забезпечує прозорість і відкритість бюджетного процесу, що сприяє ефективній діяльності органів регіональної влади для досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку регіонів України.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що вирішення проблеми трансформації бюджетного інструментарію регіонального розвитку багато в чому визначається якістю формування механізму фінансування відповідних регіональних цільових програм. На цей період часу регіони, функціонування яких найбільшою мірою залежить від державних дотацій допомоги, потрапляють в особливо складну ситуацію, що характеризується скороченням обсягу дотацій з державного бюджету, при цьому очевидно, що багато регіонів мають можливість використовувати для розвитку переважно власні фінансові ресурси. Це обмеження зумовлює необхідність переорієнтації управління регіоном на досягнення фінансової самостійності. Інструментом досягнення цієї мети має стати адекватна економічним умовам регіональна бюджетна політика, заснована на використанні інструментарію регіонального розвитку, що включає регіональні програми, які нарощують фінансовий потенціал регіону і підвищують його фінансову самостійність.

Результативність використання бюджетного інструментарію регіонального розвитку багато в чому залежить від повноважень і відповідальності різних учасників їх реалізації. Йдеться про участь на всіх етапах – створення, впровадження, реалізація та фінансування цільової програми. Проблеми, які виникають при координації дій ініціаторів, замовників і виконавців, мають комплексний характер і зумовлені, на нашу думку, недосконалістю законодавчої бази, а також різними регіональними умовами реалізації програм, що є підставою для подальших досліджень.

Література:

1. Боголиб Т. М. Бюджет общины в системе межбюджетных отношений. *ScienceRise*. 2015. № 7(3). С. 6–12.
2. Державна підтримка розвитку територій у 2019 р. Національний проект «Децентралізація». URL : https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/438/State_support_for_territorial_development_in_2019.pdf.
3. Децентралізація в Україні та її вплив на соціально-економічний розвиток територій : методичні підходи та результати оцінювання: наукова доповідь / ред. Сторонянська І. З. Львів, 2018. 144 с.
4. Дуков Д. Ф. Державні інвестиційні інструменти економічного розвитку регіонів. Європейська інтеграція в контексті світових глобалізаційних процесів : матеріали наук.-практ. конф. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2015. С. 108–112.
5. Кіншак А. В. Державна регіональна політика в Україні: термінологічна невизначеність. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 6. 2014. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=867>.
6. Козак І. Державна політика щодо фінансування регіонального розвитку. *Ефективність державного управління*. 2017. Вип. 4 (53). Ч. 2. С. 180–188.
7. Конкурентні переваги промислового сектора економіки України: регіональний вимір : монографія. Львів, 2018. 246 с.
8. Лісничук О. А. Інституціональні чинники забезпечення регіонального розвитку. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал*. Острого : Вид-во НаУОА. Вип. 8 (36). С. 53–57.
9. Луцків О. М. Програмно-цільовий підхід до управління регіональним розвитком. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України : зб. наук. пр.* 2018. Вип. 1 (129). С. 33–38.
10. Механізми реалізації регіональної політики: оцінка ефективності та напрями удосконалення : монографія / ред. Шульц С. Л. Львів, 2018. 205 с.
11. Про державні цільові програми: Закон України від 18.03.2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>.
12. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.
13. Про ризики і загрози системі формування та реалізації державної регіональної політики в Україні від реалізації деяких законодавчих ініціатив. URL: <https://www.csi.org.ua/articles/pro-ryzyky-i-zagrozy-systemi-formuvannya-ta-realizatsiyi-derzhavnoyi-regionalnoyi-polityky-v-ukrayini-vid-realizatsiyi-deyakyh-zakonodavchyh-initsyatyv-analiz-ta-mirkuvannya/>.
14. Територіальний розвиток і регіональна політика в Україні: виклики та пріоритети сталого ендogenous зростання регіонів України в умовах сучасних реформ / наук. ред. Кравців В. С. Львів, 2018. 157 с.
15. Barbara Schwengler Einfluss der europäischen Regionalpolitik auf die deutsche Regional förderung. URL: <http://doku.iab.de/discussionpapers/2013/dp1813.pdf>.